

STATISZTIKAI ÉRTESEITŐ.

Részletek bűnügyi statisztikáinkból.¹⁾

Az 1878. évi magyar büntető törvénykönyv hatályba lépte óta már hét teljes év statisztikai adatai gyűltek össze. Elérkezettnek látszik tehát az idő, hogy felvessük a kérdést: szaporodóban vagy fogyóban van e hazánkban a büntetettek osztálya általában és vehető-e észre valami jelentékenyebb javulás vagy rosszabbodás a bűncselekmények egyes külön csoportjainál?

A büntett és vétség miatt az elsőfoku bíróságok által *elitált* *egyének* számát a következő összeállítás mutatja:

É v	büntett	vétség	büntett vagy vétség
	m i a t t e l i t é l t e k		
1881	12.606	58.554	71.160
1882	11.669	63.816	75.485
1883	10.892	58.314	69.206
1884	10.945	66.225	77.170
1885	11.194	66.750	77.944
átlag 1881—85	11.461	62.732	74.193
1886	11.243	67.971	79.214
1887	11.984	73.396	85.380

Az elitáltak száma együttvéve tehát jelentékeny emelkedést mutat. De nem szabad feledni, hogy a lefolyt évek alatt Magyarország népessége is örvendetesen szaporodott. Ha tehát a kriminalitás változása iránt akarunk tájékozódni, úgy a büntetettek az illető évekre kiszámított köznépséghöz kell viszonyítanunk, mint azt a külföldi statisztika is teszi. Ekkor a következő számokat kapjuk:

É v	büntett	vétség	büntett v. vétség együtt
	m i a t t e l i t é l t e k 10.000 lélekre		
1881	9.07	42.16	51.23
1882	8.38	45.58	53.91
1883	7.70	41.22	48.92
1884	7.63	46.18	53.81
1885	7.70	45.91	53.61
átlag 1881—85	8.09	44.21	52.30
1886	7.61	46.16	53.80
1887	8.05	49.28	57.33

¹⁾ Mutatvány a »Közgazdasági és Statisztikai Évkönyv« 1889. évi (ujabb harmadik) folyamának az igazságügyet tárgyaló fejezetéből.

E táblázatban mindenképp előtt két év nagy ugrást mutató számai tűnnek fel, az 1883. és az 1887. éveké. Az előbbinél nagymérvű apadást találunk a büntettek számában, az utóbbinál nagy a felszökés. Amott az előző 1882. évnek rendkívüli jó termése elég magyarázattal szolgál. De 1887-ben az előző évi termés nem indokol nagyobb eltérést a rendestől, miután az 1886. év egészben a közepesek közé tartozott, bár voltak egyes inséges vidékek is. Van azonban egy körülmény, mely ezuttal számaink alakulására közbejárt, a nélkül, hogy tulajdonképp a bűncselekmények gyakoriságával a legcsekélyebb összefüggésben is állana, s ez bíróságaink gyorsított működése. A bűnperre vonatkozó statisztikai adataink mutatják, hogy az eljárás minden fokozata kevesebb hátraléket eredményezett 1887-ben, mint az előző években. Ha pedig gyorsabb az eljárás menete, több vádlott ügye kerül a főtárgyalásra és több lesz az elítélt is. Az 1888. év adatai, mint olyévé, melyet kitűnő aratás előzött meg, remélhetőleg vissza fognak térni a rendes kerékvágásba.

A zavaró okok folytán korainak látszik még ma a büntettek gyarapodására vagy fogyására általában következtetést vonni. S ha tényleg emelkedő irányzatot vennének is számaink, — a mire nagyobb hajlandóságot mutatnak, mint az ellenkezőre s a mint azt a közfelfogás is feltételezi: e körülmény természetesen nemcsak a bűncselekmények tényleges szaporodását jelentheti, hanem eredménye lehet a büntettek biztosabb utólérésének, jobb kinyomozásának — illetve ott, a hol a sértett féltől függ a bíróság igénybe vétele, s ez éppen nálunk nagyon is gyakori eset — jele lehet a közönség nagyobb bizalmának a bíróságok iránt. Az előbb érintett irányban bizonyynyal nem maradt nyomtalanul a csendőrség behozatala (1881. évi III. t.-cz.) és megizmosodása, az utóbbi tekintetben statisztikánk adataiból bizonyosságot merithetünk arra, hogy a magánvád együtt haladt a hivatalos váddal és így nagy részt vett az elítéltek számának fokozásában. Bővebb felvilágosítást a bűncselekmények részletes kimutatásából merithetünk, — itt csak a közönséges rágalmazás és becsületsértés vétségeit hozzuk fel, melyek 1881-ben 16.823 egyén elítélésére szolgáltak okul, míg 1887-ben e szám 25.727-re rúgott, az emelkedés e rovatban tehát közel 7.000 — pedig itt kizárólag a sértett fél indítványára üldözendő cselekményekkel van dolgunk. Természetes, hogy a magánvád szaporodásából azon elemet, mely a bűncselekmények tényleges szaporodására esik, attól, mely a feljelentési arány emelkedését rejti magában, különválasztani teljes lehetetlenség.

Nem adhatunk még biztos felvilágosítást a tekintetben sem, hogy a súlyosabb bűncselekmények, a büntettek arányának változása kedvező vagy kedvezőtlen irányu-e? Az első két évben, igaz, sokkal több büntett miatt elítélt esett 10.000 lélekre, mint az után, de az apadás már 1883-ban megállapodásra jutott. E mellett zavaró ok az is, hogy a bíróság kezében levő büntetés-enyhítési jog közbejárt a büntettek arányának változásába és a btkv. 92. §-ának gyakoribb alkalmazása is előidézheti a korrekcionális rendszer folytán ez arány csökkenését. A mint számaink most állanak, a vétségek azok, melyeken a jel-

zettük egész emelkedés súlya nyugszik. Az 1883. évi XXV. t.-czikk (uzsoratörvény) befolyása, mint a büntettek összes számánál, ugy a grande criminalité kérdésénél is bátran figyelmen kívül hagyható.

Az egyes bűncselekmények. Az alábbi táblázatban adjuk az elítéltek számát az egyes bűncselekmények szerint, megkülönböztetve a büntetteket és vétségeket, az 1881—85. évek átlagában s aztán külön 1886. és 1887-re:

A bűncselekmény megjelölése :	a z e l í t é l t e k s z á m a								
	1881—85 átlagában			1886			1887		
	büntett	vétség	együtt	büntett	vétség	együtt	büntett	vétség	együtt
Fel ségsértés	2	3	5	—	—	—	—	—	—
A király s a kir. ház tagjainak bántal- mazása és megsér- tése	1	9	10	—	8	8	—	14	14
Hűtlenség	—	4	4	—	—	—	—	—	—
Lázadás	38	6	44	1	—	1	—	—	—
A hatóságok, ország- gyűlési tagok és a hatósági közegek elleni erőszak . . .	613	586	1.199	602	698	1.300	710	809	1.519
Az alkotmány, tör- vényhatóságok v. hatósági közegek elleni izgatás . . .	8	15	23	3	12	15	2	2	4
Magánosok el lenőrö- szak	171	206	377	162	183	345	278	188	466
A polgároknak vá- lasztási joga ellen elkövetett büntet- tek és vétségek . . .	—	30	30	—	43	43	—	3	3
A vallás- és ennek szabad gyakorlata elleni büntettek és vétségek	2	93	95	2	128	130	—	133	133
A személyes szabad- ság, házijog, levél és távirdai, ille- tőleg távsürgöny- titok megsértése . .	77	416	493	93	378	471	124	543	667
A titok tiltott felfe- dezése	—	—	—	—	2	2	—	2	2
Pénzhamisítás és ha- mis pénznek kia- dása	26	33	59	11	18	29	25	30	55
Hamis tanuzás, ha- mis eskü, hamis vád	98	49	147	98	46	144	105	54	159
Szemérem elleni bűn- tetek és vétségek	96	89	185	98	111	209	129	74	203
Kettős házasság	8	2	10	13	2	15	14	3	17
A családi állásra vo- natkozó büntettek és vétségek	9	13	22	2	1	3	7	9	16

A bűncselekmény megjelölése :	a z e l i t é l t e k s z á m a								
	1881 — 85 átlagában			1886			1887		
	büntett	vétség	együtt	büntett	vétség	együtt	büntett	vétség	együtt
Rágalmazás és becsü- letsértés	9	20.496	20.505	18	23.880	23.898	10	25.873	25.883
Az emberi élet elleni bűntettek és vét- ségek :									
a) gyilkosság	90	1	91	140	1	141	124	—	124
b) szándékos em- berölés	345	19	364	444	25	469	517	15	532
c) erős felindulás- ban elkövetett emberölés	57	4	61	67	5	72	65	1	66
d) gondatlanság ál- tal elkövetett emberölés	18	160	178	19	207	226	—	224	224
e) gyermekgyilkos- ság és kitétel . . .	66	5	71	71	16	87	64	11	75
f) magzatelhajtás .	33	8	41	40	10	50	79	8	87
g) egyéb esetei az emberi élet elleni bűntetteknek és vétségeknek . . .	13	69	82	28	113	141	6	54	60
Párviadal	—	1	21	—	67	67	—	63	63
Testi sértés :									
a) súlyos testi sér- tés	2.004	8.093	10.097	2.507	10.058	12.565	2.736	10.826	13.562
b) halált okozó sú- lyos testi sértés	533	36	569	667	41	708	596	28	624
c) könnyű testi sértés	—	11.634	11.634	—	11.530	11.530	—	12.036	12.036
A közegészség elleni bűntettek és vét- ségek	—	41	41	—	32	32	3	44	47
Vagyon elleni bűn- tetek és vétségek :									
a) lopás	5.575	13.369	18.944	4.678	12.747	17.425	4.959	13.541	18.500
b) rablás és zsaro- lás	259	95	354	285	86	371	255	96	351
c) sikkasztás, zár- törés és hűtlen kezelés	274	1.985	2.259	247	1.867	2.114	211	2.334	2.545
d) jogtalan elsajá- títás	9	1.698	1.707	11	1.932	1.943	1	2.160	2.161
e) orgazdaság és bűnpártolás	461	1.225	1.686	356	1.309	1.665	340	1.423	1.763
f) csalás	151	187	338	99	87	186	104	160	264
g) csalárd és vét- kes bukás	17	80	97	26	119	145	47	174	221
h) gyujtogatás . . .	103	67	170	132	94	226	126	89	215
i) más vagyonának megrongálása . . .	19	857	876	9	1.051	1.060	10	1.283	1.293
j) egyéb vagyon el- leni bűntettek és vétségek	17	373	390	10	362	372	14	339	353

A bűncselekmény megjelölése	a z e l i t é l t e k s z á m a								
	1881—85 átlagában			1886			1887		
	büntett	vétség	együtt	büntett	vétség	együtt	büntett	vétség	együtt
Okirat hamisítás és egyéb hamisítási bűntettek és vétségek.....	179	129	308	220	161	381	238	177	415
Vaspályák, hajók és távirdák megromlása és egyéb közveszélyű cselekmények.....	3	18	21	1	47	48	2	41	43
Foglyok megszöktetése.....	3	17	20	6	27	33	1	10	11
A fegyveres erő elleni bűntettek és vétségek.....	—	357	357	2	317	319	1	365	366
Hivatali és ügyvédi bűntettek és vétségek.....	47	151	198	38	166	204	53	174	227
A törvényesen bevett vallásfelekezeti viszonyosságáról szóló 1868. évi LIII. t. cz. 10. §-ának megsértése	—	1	1	—	1	1	—	2	2
A sajtórendtartási törvénynek (1880. évi XXXVII. t. cz. 7. §-a) megsértése.	—	5	5	—	15	15	—	5	5
Az 1848. XVIII. t. cz. 38. §-ának megsértése.....	—	3	3	—	5	5	—	4	4
Összesen.....	11.461	62.732	74.193	11.243	67.971	79.214	11.984	73.396	85.380

Nem kívánunk itt, már a tere való tekintetnél fogva sem részletesebben foglalkozni a fenti számokban visszatükröző változásokkal. Csak néhány, leginkább szembeszökő tünetre hívjuk fel a figyelmet. Az egyik a súlyos testi sértés büntettének és vétségének aránytalan terjedése. Míg az 5 évi átlaggal összehasonlítva az összes büntettek és vétségek miatt elítéltek száma 1887-ben 15⁰/₀-kal lett magasabb, addig a súlyos testi sértés büntette 36⁵/₀, a súlyos testi sértés vétsége pedig közel 34⁰/₀-kal emelkedett. Ennél még nagyobb arányú emelkedést látunk a szándékos emberölés nem erős, de nagyon fontos rovatánál: 46⁰/₀-ot. A legnagyobb rovatok közül a rágalmazás és becsületsértés emelkedik folytonosan és 26⁰/₀-kal magasabban áll, mint 1881—85 közt átlagban. Ellenben az átlagos szaporodáson alúl áll és csaknem változatlanul maradt a könnyű testi sértés vétsége — mi a fentiek után meglep — és hanyatlást mutat a vagyon elleni vétségek legelterjedtebbike: a lopás, nevezetesen épen az annak minősített alakjait is magában foglaló lopás büntette, hol a csökkenés az öt évi átlaggal szemben 11⁰/₀. Min-

denesetre figyelemreméltó körülmény, hogy külföldi viszonyokban, nevezetesen az osztrák s a németországi bűnügyi statisztikában sok hasonlatosságot találunk a most érintett fejleményekhez. A testi sértés súlyosabb alakjai mindkét helyt erősen szaporodnak; a Németbirodalomban az u. n. veszélyes testi sértés miatt elítéltek száma 1887-ben $47\frac{0}{100}$ kal volt magasabb, mint 1882-ben (az összes számításba vett elítélteknél mutatkozó $6\frac{0}{100}$ emelkedés mellett). Viszont a lopás súlyosabb esetei mindkét helyen szintén apadtak: Németországban az ugynevezett súlyos lopás $29\frac{0}{100}$ kal. Ugy látszik tehát, hogy a személy elleni bűncselekmények ezen a nagy területen nőnek, míg a vagyon elleniek egyik leggyakoribb alakja fogyóban van. Reánk nézve azonban az összehasonlítás még sem nagyon vigasztaló, mert ép a személy elleni büntettek legdurvábbja, az emberölés tekintetében oly rosszul látszunk haladni, hogy ahoz fogható a külföldi statisztika egyáltalán nem mutat. Megjegyezzük még, hogy az olasz statisztika a bűncselekmények majdnem kivétel nélküli apadásáról tesz tanúságot: de ott is határozottan kivehető, hogy a változás inkább a vagyon, mint a személybiztonságra kedvező; a francia állapotok az újabb időben meglehetősen változatlanok.

Kriminalistáinkra bizva annak a kérdésnek eldöntését, hogy viszonyaink fent érintett alakulásában volt-e, s ha igen, minő része volt az új magyar büntető törvénykönyvnek? áttérünk egy némely nemzetközi összehasonlításra, a mennyiben t. i. ilyen összehasonlítások a nemzetközi bűnügyi statisztika ismert nehézségei daczára lehetségeseknek mutatkoznak.

Hogy az osztrák, német, francia és olasz bűnügyi statisztika adatait a hazaiakkal összemérhessük, csak nagy kategóriáit a bűncselekményeknek vehetjük szemügyre. Kiválasztottuk ezek közül az emberölést — ide foglalva a gyilkosságot, magzatelhajtást, gyermekgyilkosságot és kitévelt is, — a testi sértést, melynek további osztályozása a bűncselekmény súlya szerint, sajnos, nem volt keresztülvihető, és végül a vagyon elleni cselekmények közül a csalást. A lopások statisztikája, mely a vagyonbiztonság tekintetében bizonynál inkább számbavehető kriteriumot adhatna, mint az általunk választott bűncselekmény, nem állítható úgy össze, hogy abból párhuzamokat lehessen vonni. A kisebb lopások rendszeren a kihágások közt szerepelnek, különböző fejezetek alatt, a nélkül, hogy azokból külön kiválaszthatók volnának, a súlyosabb lopások fogalma pedig nagyon eltérő az egyik és másik országban. Különbözik a lopásokról úgy is fokozott mérvben áll az, hogy a bűnügyi statisztikában való szerepök attól függ, minő arányban jelentenek azok fel. A kisebb lopások óriási tömege ismeretlen marad a bíróságok, s egyuttal a statisztikus előtt is; az pedig, hogy épen mily rész marad megtorlás nélkül, országról országra változó tényező lehet s így az összehasonlítást még inkább lehetetleníti.

Az egy millió lélekre eső elítéltek számát országok és bűncselekmények szerint a következő kis táblázat tünteti fel.

O r s z á g	emberölés	testi sértés	csalás
	miatt elítéltek (1 millió lakosra)		
Magyarország (1881—85)	44	1572	24
Ausztria (1881—85)	24	2779	— ³⁾
Németbirodalom (1883—87)	16	1485	265
Franciaország (1881—85)	14	688	100
Olaszország (1887) ¹⁾	— ²⁾	2145	— ⁴⁾

Sokkal részletesebb összehasonlításra nyílik tér a magyar és a német bűnügyi statisztika közt — oly körülmény, melyet törvénykönyvünk szerkezetének a némettel való összhangja idéz elő. Volt nevezetesen :

A bűncselekmény megjelölése	1,000.000 lélekre esett elítélt		
	Magyarországon		Németbirodalomban
	1881—85	1887	1883—87
Gyilkosság	6	8	3
Szándékos (és erős felindulásban elkövetett) emberölés	30	40	3
Gyermekgyilkosság és kitétel.	5	5	5
Magzatelhajtás	3	6	5
Testi sértés	1572	1761	1485
Rablás és zsarolás	25	24	18
Sikkasztás (nem hivatali), zár-törés és hűtlen kezelés	159	171	312 ⁵⁾
Csalás	24	18	265

A mennyire a bűnügyi statisztika adataiból a közerkölcsiségre egyáltalán következtetéseket vonni lehet és szabad: táblázataink elég világot vetnek hazai viszonyainknak a művelt nyugat nagy nemzeteitől elütő jellegére. Az ember élete ellen támadó bűncselekmények aránya — Olaszországot itt nem tekintve — kétszer, háromszor oly nagy nálunk, mint nyugaton. S a mi e rossz arányt előidézi, az nem a gyilkosság és nem az új élet — a magzat és csecsemő — elleni merényletek száma. A gyilkosság tekintetében nem állunk rosszabbul, mint Franciaország, hol egy millió lélekre (a szülő- és gyermekölések, valamint a mérgezések bevonása nélkül!) szintén 6 gyilkosság esik, mint nálunk.

¹⁾ Az olasz hivatalos bűnügyi statisztika 1887-ig csak a bűncselekmények számát mutatta ki s nem az elítélteket; miért is a régebbi adatok használhatók nem voltak.

²⁾ A minősített emberölések arányszáma 18, az egyszerű, előre nem látott emberölések, valamint a halált okozó testi sértések hozzávételével 87. A többi országgal összeegyeztethető osztályozás nem adható.

³⁾ A csalás fogalma Ausztriában nagyon tág — volt különben 1 millió lélekre csalás büntette miatt elítélt 120, kihágás miatt elítélt 295.

⁴⁾ Nem választható el egyéb vagyon elleni bűncselekményektől.

⁵⁾ Csak sikkasztások.

A francia szenvedélyesség e téren nem áll a magyarén alul. Az új élet elleni merényletek dolgában a németek inkább még rosszabbul állanak; a többi nemzetekkel nem lehetséges az összehasonlítás. ¹⁾ Az ide tartozó bűncselekmények közt nálunk az oroszánrészt a szándékos emberölésre esik: egy millió lélekre 30, illetőleg 1887-ben 40, míg Ausztriában 11, Németországban 3, Franciaországban (a szülő — és gyermekölések s a mérgezésekkel együtt) 8. A felnőtt ember élete az, a mely nálunk rendkívüli mérvben ki van téve annak, hogy minden nagy ok nélkül, hevenyében, áldozatul essék mások durvaságának.

Nem állunk jól a testi sértések dolgában sem. Igaz, hogy itt Ausztria és Olaszország nagyobb számokat mutatnak fel. De az olaszok hevessége s Ausztria nagy területeinek műveletlensége oly tények, melyek figyelembevételével mellett előnyünk nem mutatkozik valami nagyon jelentősnek. Zavarólag hat itt az is, hogy nálunk a könnyű testi sértések indítványi bűncselekmények. Németország és különösen a társadalmi érintkezés finomságának hazája, Franciaország sokkal előbbre van e tekintetben, mint mi. Pedig éppen ezen bűncselekménynél, mint láttuk, rosszabbodik helyzetünk; az igaz, hogy Németországé is.

A vagyon elleni támadásoknál, a mennyiben hézagossághoz hasonlításaink a következtetést megengedik, sajátságos tünetre akadunk. Az első pillanatra szembeszökik az a tény, hogy az alattomos, mások hiszékenységére, tudatlanságára és gondatlanságára számító bűncselekmények nyugat felé aránytalanul magasabb számban vannak képviselve, mint nálunk. A hol még nyílt támadásról, erőszakról van szó: a rablás és zsarolásnál, a magyarországi büntettek aránya magasabb, mint a németeké. A sikkasztás és csalásnál azonban megfordul a viszony. S ezen nem is csodálkozhatunk. A nagyobb vagyonosság s a forgalom élénksége növeli az alkalmat, az élvezetadó vagyon nagyobb (fájdalom, talán nagyon is nagy) becsülése fokozza az ingert e cselekmények elkövetésére. Ezek egyébiránt a műveltek osztályának bűncselekményei is: mert a műveltséggel fokozódik a képesség mások kijátszására. A civilizáció fekélyeivel van itt dolgunk s el lehetünk rá készülve, hogy számaink hovatovább szintén emelkedni fognak, bár tudnunk kell, hogy e számok a vétkesekén már azért is jóval alul maradnak, mert itt rendszeren a sértett fél indítványára van csak elítélésnek helye.

Még csak egy rövid kitérést kívánunk tenni nemzetiségeinknek a bűncselekményekben való arányára. A következő táblázatban ez arányt az összes bűncselekményekre általában s aztán a fentebb már tárgyaltakra külön kitüntetjük, belevonva még összeállításunkba a lopás miatt elítélteket is. *Volt 1000 elítélt között:*

¹⁾ A magzatelhajtás miatt elítéltek magokban kimutathatók Ausztriában és Franciaországban is (1 eset 1,000.000 lélekre); a gyermekölés fogalma azonban elűtő.

A bűncselekmény megjelölése :	magyar		német		tót		oláh	
	1881—85	1887	1881—85	1887	1881—85	1887	1881—85	1887
Gyilkosság	538	548	66	57	101	40	165	274
Szándékos (és erős felindulásban elkö- vetett) emberölés.	522	505	59	62	87	100	198	189
Súlyos és halált okozó testi sértés.	544	533	66	59	92	96	227	238
Könnyű testi sértés	453	493	96	86	126	132	241	212
Lopás	466	487	74	69	144	144	244	229
Rablás és zsarolás	438	473	59	46	102	142	311	248
Sikkasztás (nem hi- vatali) zártörés és hűtlen kezelés.	526	563	145	99	91	73	142	145
Az összes büntett és vétség miatt elítéltek	493	513	94	84	125	125	215	205

Hogy az egyes nemzetiségek szerepére a bűncselekmények birodalmában következtetéseket vonhassunk, előbb adnunk kell azok arányát az ország népességében egyáltalában. Volt 1000 lakos közt az 1880. évi népszámlálás adatai szerint: magyar 466, német 136, tót 135 és oláh 175.

Mindenekelőtt fel kell hoznunk az igazság érdekében azt, hogy a nemzetiségek aránya 1880. óta változhatott, sőt bizonytalannal változott is. A magyar szaporodott a többi nemzetiségek, és tán nem tévedünk ha azt hisszük, hogy kiválólággal a városokbeli németiség rovására. Ezt megerősíteni látszik az a körülmény, hogy 1881-ben, tehát a népszámlálás évében a magyarok aránya az összes elítéltek közt $468\frac{0}{100}$, tehát meglepően egyez az általános népességbeli aránnyal; a németek arányszáma 99, míg 1881—85-ben 94, 1887-ben pedig éppen csak 84, a többi nemzetiségek számaránya kisebb mérvű csökkenést mutat.

Sajnos azonban, a magyar elem kriminalitásának szembeszökő emelkedését nem tehetjük kizárólag a magyarosodás számlájára. Nem; azért, mert az 1880 óta beállott fejlődés vizsgálatából kitűnik, hogy éppen azok a nagy bűnkategóriák mutatnak aránytalanul nagy emelkedést, melyekben a magyar nagy részt vesz. Értjük a testi sértés súlyos alakjait s a becsületsértéseket. Ezek aránya az összes büntettek közt nőtt s e növekedés szükségkép magával hozta a magyarok arányának rosszabbodását. A másik oldalon fogyott a lopások, és alig változott a könnyű testi sértés miatt elítéltek száma; de a magyar elem ép e cselekményekben kisebb részt vesz, mint a többiekben, a javulás itt inkább rontott az összes bűncselekményekre vonatkozó arány számán. Fájdalom, biztosra vehetjük tehát, hogy a magyar elem kriminalitása nemcsak látszólag, de tényleg is emelkedett.

Ezek után csak egy-két szót a fenti táblázat tanulságairól. Hogy az oláh nemzetiség, mely az analfabéták legnagyobb arányát mutatja, egyuttal a legrosszabb viszonyokat tünteti fel, az újabb bizonyíték arra, hogy a művelődés mégis segíthet valamit a kriminalitás csökkentésé-

nél. Jellemző, hogy a rablás és lopás mily óriási mérvben van képviselve oláhaink eliteltjeinél. A legjobb arányt majd minden téren a németeknél találjuk, s ez ismét összefügg a most mondottakkal, a mint hogy jellemző az is, hogy a sikkasztás, zártörés és hütlen kezelés csoportjánál állanak németeink legrosszabbul, mi ismét foglalkozásaikkal is vonatkozásban van. Egyébiránt e civilizatorius bűncselekmények dolgában a magyar elem is elég magas számot mutat.

A magyarság sajátos büntetetei — eltekintve a most érintettektől, — azok, melyek a legtöbb erőt, vagy, ha úgy tetszik, szilajságot feltételeznek: a súlyos testi sértés, a gyilkosság és a szándékos emberölés. A könnyü testi sértéseknél már alul marad az átlagon. A magyar, ha üt, nagyot üt. Harczias nemzetiség vagyunk, csak az a kár, hogy e tulajdonságunkat ott is fitogtatjuk, ahol az a legsajnosabb következményekre vezet: a büntettek mezején.

Dr. Ráth Zoltán.